

KRITERIER FOR EVALUERING AV UNIVERSITETERS OG HØGSKOLERS KVALITETSSIKRINGSSYSTEM FOR UTDANNINGSVIRKSOMHETEN

Fastsatt av Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) 5. mai 2003 med hjemmel i Utdannings- og forskningsdepartementets Forskrift om akkreditering, evaluering og godkjenning etter lov om universiteter og høyskoler og lov om private høyskoler.

Bakgrunn

De senere års utvikling har skapt et behov for mer systematisk kvalitetssikring av norsk høgre utdanning. Grunner til dette er blant annet institusjonenes utvidede autonomi, internasjonale føringer, sterk øking i antallet studenter, nye læringsformer, et studiemiljø i endring og sterkere generelle krav i samfunnet til innsyn og dokumentasjon. Evalueringer og andre undersøkelser har vist at institusjonene og fagmiljøene arbeider målrettet med kvalitetsspørsmål, men også at kvalitetsarbeidet ofte mangler en del når det gjelder systematikk og sammenheng, dokumentasjon, oppfølging av vedtak og forankring i ledelse.

Behovet for å styrke kvalitetsarbeidet har lenge vært erkjent av både politiske myndigheter og av institusjonene selv. Dette er nå fulgt opp i lov om universiteter og høyskoler, der det i § 2.8 kreves at institusjonene skal ha tilfredsstillende interne system for kvalitetssikring.

Departementets krav til kvalitetssikringssystem

Utdannings- og forskningsdepartementet har i Forskrift av 02.01.03 fastsatt følgende krav til institusjonenes kvalitetssikringssystem:

1. Institusjoner under lov om universiteter og høyskoler og private høyskoler som er akkreditert etter lov om private høyskoler § 10a, skal ha systemer som tilfredsstillende dokumenterer kvalitetssikringsarbeidet og kan avdekke sviktende kvalitet.
2. Kvalitetssikringssystemet skal omfatte alle prosesser som har betydning for studiekvaliteten, fra informasjon overfor mulige søkere til avslutning av studiet. Rutiner for studentevaluering av undervisningen, selvevaluering og institusjonens oppfølging av evalueringer, dokumentasjon av institusjonens arbeid med læringsmiljøet, samt rutiner for kvalitetssikring av nye studietilbud, skal inngå.
3. Institusjonene skal ha rutiner som sikrer kontinuerlige forbedringer av systemet.
4. Organet fastsetter, i samråd med sektoren, kriterier som kvalitetssikringssystemet skal evalueres i forhold til.

Departementet gir i samme forskrift NOKUT i oppdrag å forestå evaluering i samtlige institusjoner i sykluser på ikke mer enn seks år.

Kvalitet og kvalitetssikringssystem

Det gis ingen enkel og entydig definisjon på begrepet studiekvalitet. Kriteriene kan variere med målsettinger og fagområder, og vurderingene gjelder forhold som ofte ikke kan sammenfattes i målbare størrelser. Videre endrer kvaliteten seg med utviklingen av fagene, utdanningsvirksomheten og omgivelsene, mens ulike interessenter vil kunne legge ulik vekt på forskjellige sider ved den. Tre forhold står likevel sentralt: kvalitet slik den framtrer for studentene, slik den tilfredsstillende anerkjente faglige mål, og slik den gir utdanningene samfunnsmessig relevans i vid forstand.

Evalueringskriteriene forholder seg ikke direkte til kvaliteten i utdanningene, men gjelder selve kvalitetssikringssystemet og institusjonenes kvalitetsarbeid. De har derfor fokus på sentrale kjennetegn ved et tilfredsstillende system, uten å angi konkrete opplegg og metoder. Det legges vekt på at systemet er helhetlig og ledelsesforankret, at det framskaffer nødvendig informasjon, at informasjonen analyseres og videreformidles til aktuelle ansvars- og ledelsesnivåer, og at det er rutiner for hvordan kunnskap skal omsettes til handling med sikte på forbedring og utvikling. I likhet med institusjonens øvrige styringsredskaper, må også kvalitetssikringssystemet evalueres internt og utvikles i samsvar med behovene.

Et godt kvalitetssikringssystem er både et styringsinstrument for institusjonen og et praktisk redskap for jevnlig forbedringer i den løpende virksomheten. Systemet bør derfor bygge på rutiner som er nært knyttet til selve læringsprosessene og læringsmiljøet, og som motiverer og drar de ansatte og studentene med i arbeidet. Kvalitetsarbeidet bør ikke reduseres til kun rutiner for ettersyn og kontroll.

Systemet er institusjonens eiendom og det er institusjonen selv som ut fra egen størrelse og faglig profil bestemmer hvordan det skal utformes. Det samme gjelder for den dokumentasjonen som systemet frambringer. Institusjonen avgjør selv hvilke data og annen informasjon den behøver for å kunne identifisere variasjoner i kvaliteten og velge relevante kvalitetsforbedrende tiltak. Det er ikke hensikten at institusjonen skal rapportere registrerte kvalitetsindikasjoner eller vurderinger til NOKUT, men de må være tilgjengelig i forbindelse med ekstern evaluering.

Formål

Formålet med et kvalitetssikringssystem er å sikre at utdanningsvirksomheten holder høy kvalitet og er i utvikling mot videre forbedringer. Systemet må kunne avdekke tilfeller av kvalitetssvikt og synliggjøre god og dårlig kvalitet for øvrig. Det skal gi institusjonen et grunnlag for egenvurdering og endring.

Arbeidet med og rundt kvalitetssikringssystemet bør bidra til at det utvikles en sterk kvalitetskultur i institusjonen. Systemet skal skape klarhet rundt interne oppgaver og ansvarsforhold i et helhetlig opplegg, der alle medvirkende – tilsatte og studenter - er delaktige i det felles arbeidet for høy kvalitet.

NOKUTs oppdrag er å etterse at kvalitetssikringen fungerer tilfredsstillende og stimulerer til forbedring. I sine evalueringer skal NOKUT arbeide sammen med institusjonene mot det felles mål. Evalueringene skal like mye være en støtte for institusjonene ved at de gir råd og anbefalinger for det videre arbeidet med å utvikle kvalitetssikringssystemet og studiekvaliteten.

KRITERIER FOR EVALUERING AV KVALITETSSIKRINGSSYSTEM

Kvalitetssikringssystemet skal omfatte hele institusjonen og gjelder de delene av virksomheten som er relatert til studiekvalitet og det totale læringsmiljøet, for alle studietilbud som institusjonen har ansvaret for, internt og eksternt. Ved evaluering av kvalitetssikringssystemet vil det bli lagt vekt på at systemet omfatter:

1. klargjøring av hvordan arbeidet med studiekvalitet inngår som en del av institusjonens strategiske arbeid
2. institusjonens definerte mål for kvalitetsarbeidet
3. forankring av kvalitetsarbeidet i ledelsen på alle nivå i organisasjonen
4. organisering av kvalitetsarbeidet i rutiner og tiltak som sikrer bred medvirkning, med definerte ansvarsforhold og myndighetsfordeling for de ulike ledd i arbeidet
5. innhenting og behandling av data og informasjon fra evalueringer som er nødvendig for å gi tilfredsstillende vurderinger av kvaliteten i alle studieenheter, og akkumulert på overordnede nivå i institusjonen
6. analyse av informasjonen og vurdering av måloppnåelse i kvalitetsarbeidet
7. bruk av resultatene fra kvalitetsarbeidet som grunnlag for beslutninger og tiltak, med sikte på å sikre og videreutvikle studiekvaliteten
8. klargjøring av hvordan kvalitetsarbeidet bidrar til ressursstyring og prioriteringer ved institusjonen (menneskelig ressurser, infrastruktur, service)
9. studentenes aktive medvirkning i kvalitetsarbeidet og fokus på det totale læringsmiljøet
10. en årlig rapport om kvalitetsarbeidet til institusjonens styre, som gir en helhetlig og overordnet vurdering av studiekvaliteten ved institusjonen og oversikt over opplegg og tiltak i kvalitetsarbeidet.